

Industri. Derom siger Socialstyrelsen, at det er konstateret i en Række Tilfælde, at den har betydet forøgede Produktionsomkostninger, men at der nar været en Række Forhold, som oftegør det vanskeligt at afgøre, om den virkelig er Grunden til dette; og saa fremfører Socialstyrelsen et Eksempel, hvor det er muligt at godtgøre, hvilken Indflydelse den har haft, et Eksempel fra Karl Gustaf Stads Geværfabrik. Der arbejdes stadig i denne Fabrik med samme Geværtype og samme maskinelle Ordning, og det viser sig, at den ugentlige Produktion pr. Arbejder i Aarene 1919—21, da 8 Timers Arbejdsdagen har været gennemført, er steget 8 pCt. i Sammenligning med Gennemsnittet af Aarene 1913—17. Yderligere siger Socialstyrelsen, at der, efter at 8 Timers Arbejdsdagen er gennemført, viser sig Lyst hos Arbejderne til at beskæftige sig med andet Arbejde. Særlig gavnlig Virkning har det medført for Arbejderne med egne Hjem. Socialstyrelsen gør opmærksom paa, hvorledes Fritidsudnyttelsen er gaaet frem paa meget god Maade. Den nævner en Række Eksempler paa, hvorledes baade Hjem, Skole og Ungdomsforeninger er sig deres Ansvar bevidst overfor at udnytte de Muligheder, som 8 Timers Arbejdsdagen giver, for at skabe en bedre og mere oplyst Ungdom. Flertallet af Socialstyrelsen slutter da ogsaa med at foreslaa, at 8 Timers Arbejdsdagen beholdes i Sverige i hvert Tilfælde et Par Aar.

Det er, hvad der, mig bekendt, foreligger om dette Spørgsmaal, og det forekommer mig rigtigt, naar vi her i Rigsdagen behandler disse Ting, da at behandle dem uden Ensidighed, fremhæve, hvad der kan siges for og imod. Og naar det ærede Medlem Hr. Rudfeld siger her, at enhver Tale om at lovfæste Arbejdstiden er rent socialistisk, vil jeg for det første derom sige, at hans eget Parti paa flere Omraader har lovfæstet Arbejdstiden; for det andet vil jeg sige, at hvis det ærede Medlems Udtalelse var rigtig, vilde det betyde, at de 15 Stater, som har gennemført en 8 Timers Arbejdsdag, skulde være socialistisk styret. Jeg tror, at der er en meget bedre Forklaring paa, at det ærede Medlem Hr. Rudfeld har faaet den Opfattelse, nemlig at det ærede Medlem Hr. Rudfeld ikke har Anelse om, hvad Liberalisme i Nutidsforstand er.

Kayser: Jeg har ved tidligere Behandlinger af denne Sag haft Lejlighed til at udtale mig imod Indførelsen af 8 Timers Arbejdstiden og har ikke noget særligt at tilføje i den Henseende. Det forekommer

mig at være en meget uheldig Tid at bringe dette Spørgsmaal frem paa netop nu, da det paa saa mange Omraader viser sig, at 8 Timers Arbejdsdagen medfører store Ulemper. Ganske vist har den foregaaende Taler sagt, at Rammerne i Lovforslaget er saa vide, at der godt for visse Arbejdere kunde være anden Arbejdstid end 8 Timer. Det forekommer mig, at saa vide er Rammerne slet ikke. Det angiver saa bestemt, at 8 Timers Arbejdsdagen skulde være gældende for Haandværk og Industri, at der neppe vil blive større Elasticitet, om det blev vedtaget. Og det forekommer mig, at i Tider, da vi har Bolignød, og der spekuleres paa alle mulige Maader paa, hvorledes man skal kunne komme ud af den, og man stadig ser, at en af Vanskelighederne er, at vi har Mangel paa Bygningshaandværkere, og at vi forrige Sommer havde alle Murere optaget, saaledes at der ikke var en eneste disponibel, vil det være meget betænkeligt at gaa med til dette Lovforslag og afskære den Ventil, man har deri, at man arbejder mere end 8 Timer om Dagen. Og nu er det tillige saaledes, at det gennem mange Tider har vist sig at være i høj Grad praktisk at arbejde udover 8 Timer om Dagen i den korte Tid, da der virkelig er Lejlighed til at udføre Bygningsarbejde; at man har befundet sig vel derved i enhver Henseende. Derfor vilde jeg lægge meget stærkt Vægt paa, at man, for saa vidt man vil give sig til at lovgive paa dette Omraade, i særlig Grad tog Hensyn til, at Bygningshaandværkere, som ikke kan arbejde om Vinteren i den mørke Tid, fik en længere Arbejdstid om Sommeren, og ikke alene det, men tillige en Arbejdstid, som kunde svare til det Behov, der var for den Slags Arbejde. Der har i de mange Aar, vi har haft længere Arbejdstid, ikke vist sig saadanne Ulemper derved, at der foreligger nogen Grund til at indskrænke Muligheden for at faa udført Arbejde.

Indenrigsministeren (Kragh): Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne (Stauning) undrede sig ikke over mit Standpunkt til Sagen, og det forstaar jeg særdeles vel; thi det er ham velbekendt fra denne Sags Behandling tidligere i dette høje Ting. Men naar det ærede Medlem saa tilføjer, at det vilde have undret ham, om jeg havde givet min Tilslutning, idet han ikke mente det muligt for mig at have et frisindet Standpunkt i et Spørgsmaal af social Art, maa jeg udtale min Forbavselse over den Forestilling, som det ærede Medlem besidder om, hvad Frisind er, og